

EESTI KEELE AINEKAVA – 1.–4. klass (I–II kooliaste)

Tundide jaotus

Klass	Tunde nädalas
1. klass	6
2. klass	6
3. klass	5
4. klass	5

Õppeaine kirjeldus

Põhikooli I ja II kooliastmes omandavad õpilased teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil toime tulla eakohaste suuliste ja kirjalike tekstidega. I kooliastmes kujundatakse teadmisi ja oskusi kolmes õppevaldkonnas: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

II kooliastmes kujundatakse teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstilooming ning õigekeelsus. Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust suhelda silmast silma, telefoni, kirja ja e-kirja teel ning internetikeskkonnas; tekste kokku võtta ja vahendada. Teksti vastuvõtu õpetuses kujundatakse oskust tekste valida ja leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata ning süvendatakse võimet teksti mõista ja tekstile reageerida. Tekstilooming õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, arusaamist adressaadist ning tekstiliikidest. Õigekeelsuse õpetusega arendatakse keeleteadlikkust ja teadmisi keelest ning oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada.

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes – 3. klassi lõpetaja

1. mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab neile, kasutades sobivalt lühivastuseid ja terviklauseid;
2. kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
3. oskab sihipäraselt vaadelda ja nähtut kirjeldada ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
4. kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda;
5. jutustab endast ja lähiümbruses toimunut;
6. kuulab mõtestatult eakohast teksti;
7. loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt ja õigesti ning saab sellest aru; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
8. loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;

9. kirjutab õpitud keelendite piires õigesti;
10. jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava abil;
11. töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel.

1. klass

Suuline keelekasutus – õpitulemused

- kuulab mõtestatult eakohast teksti ja toimib sõnumi või juhendi järgi;
- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt (palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab); vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ja lühivastuseid;
- vaatleb sihipäraselt, kirjeldab nähtut ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
- avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
- annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu;
- jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb loole alguse ja lõpu;
- leiab väljendumiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
- esitab luuletust peast.

Suuline keelekasutus – õppesisu ja -tegevus

- Helide ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine;
- Õpetaja ja kaaslase kuulamine, suulise juhendi järgi tegutsemine; ettelugemise kuulamine;
- Kuuldu ja nähtu kommenteerimine; fakti ja fantaasia eristamine;
- Oluliste mõistete leidmine etteloetud ainetekstist; lihtsa skeemi koostamine;
- Hääldus- ja intonatsiooniharjutused; hääletugevuse ja tempo kohandamine;
- Dramatiseering, rollimäng; selge häälduse ja netiketi harjutamine;
- Viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine; küsimuste moodustamine ning vastamine;
- Kirjeldamine tugisõnade, skeemi ja tabeli abil; luuletuse ja dialoogi ilmekas esitamine.

Lugemine – õpitulemused

- loeb nii häälega kui ka endamisi ning mõistab teksti; mõistab lihtsat plaani ja tabelit;
- loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ja keeldu;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
- on lugenud läbi vähemalt 2–3 teost ja kõneleb loetud raamatust;
- teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

Lugemine – õppesisu ja -tegevus

- Raamatu/teksti üldine vaatlus (paigutus, sisukord); trükitähed;
- Silpidest sõnade ja sõnadest lausete lugemine; lugemistehnika arendamine;

- Raskete sõnade harjutamine; oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine;
- Jutustava, kirjeldava ja teabeteksti lugemine (teade, tööjuhend, kutse, õnnitlus, sisukord);
- Tingmärkide, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine;
- Teksti ennustamine, jaotamine osadeks ja pealkirjastamine; kava/skeemi/kaardi koostamine;
- Tegelaste iseloomustamine; sõnavara töö (sünonüümid, otsene ja ülekantud tähendus);
- Jutustavate luuletuste ja proosa mõtestatud esitamine; riimuvate sõnade leidmine;
- Vajaliku raamatu leidmine õpetaja abiga ja iseseisvalt; tekstiliikide eristamine.

Kirjutamine – õpitulemused

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- valdab eesti häälikkirja aluseid (häälik, täht, silp, sõna, lause); märgib häälikuid õigesti;
- eristab lühikesi ja pikki täishäälikuid; kirjutab õigesti sulghääliku omasõna alguses;
- märgib õigesti õpitud käänd- ja pöördõnalõppe ning tunnuseid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsat sõnastikku;
- kasutab suurt algustähte lause alguses, inimese- ja loomanimedes ning õpitud kohanimedes;
- piiritleb lause ja paneb sobiva lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemise järgi tuttavat teksti (umbes 15 sõna);
- koostab õnnitluse; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid tugimaterjali toel.

Kirjutamine – õppesisu ja -tegevus

- Kirja eelharjutused; joonistähtede ja väikeste kirjatähtede õppimine;
- Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine; töö vormistamine ja kuupäev;
- Ärakiri tahvlilt ja õpikust; oma kirjavea parandamine;
- Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine;
- Tarbetekstid: õnnitlus; jutu ja loovtöö kirjutamine (pildi/pildiseeria/küsimuste/kava toel);
- Õigekiri: häälik, silp, sõna, lause, tekst; täis- ja kaashäälikud; i- ja j- algus, h alguses, sulghäälik sõna alguses;
- Suur algustäht; liitsõna; ainsus ja mitmus; sõnavormid küsimuste alusel;
- Mitmuse nimetava ja kaasaütleva käände lõpud; pöördelõpud -b, -vad;
- Lausetüübid (jutustav, küsiv, hüüd-); lõpumärgid; sõnavara (sünonüümid, antonüümid).

2. klass

Suuline keelekasutus – õpitulemused

- kuulab mõtestatult eakohast teksti ja toimib sõnumi või juhendi järgi;
- väljendab end selgelt erinevates suhtlusolukordades; vastab sobivalt täislause ja lühivastusega;
- kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi;
- avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;

- annab küsimuste toel edasi õppeteksti ja meediateoste sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi või kaardi;
- jutustab loetust ja läbielatust; kasutab pildiseeriat, tugisõnu, märksõnaskaemi ja küsimusi;
- kasutab lähedase ja vastandtähtendusega sõnu; esitab luuletust peast.

Suuline keelekasutus – õppesisu ja -tegevus

- Hääliku pikkuse eristamine; juhendi kuulamine ja täitmine; ettelugemise kuulamine;
- Fakti ja fantaasia eristamine; oluliste mõistete leidmine; paaris- ja rühmaarutelu;
- Hääldus- ja intonatsiooniharjutused; dramatiseering ja rollimäng;
- Viisakas suhtlus (palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine); teietamine/sinatamine;
- Sõnavara arendamine; küsimuste esitamine ja vastamine; kirjeldamine tugivahenditega.

Lugemine – õpitulemused

- loeb häälega ja endamisi ladusalt ning mõistab teksti; mõistab plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- loeb õpitud teksti ette õigesti ja sobiva intonatsiooniga; töötab tekstiga juhiste alusel;
- vastab küsimustele loetu kohta; eristab väidet, küsimust, palvet, käsku ja keeldu;
- tunneb tekstiliike; on lugenud vähemalt 12 teost; nimetab lastekirjanikke.

Lugemine – õppesisu ja -tegevus

- Lugemistehnika arendamine; raskete sõnade harjutamine; omalugemise hindamine;
- Jutustava, kirjeldava, teabe- ja tarbeteksti lugemine (teade, juhend, kutse, õnnitlus, saatekava, sisukord);
- Tingmärgid, skeemid, kaardid, tabelid; teksti ennustamine; osadeks jaotamine; pealkirjastamine;
- Kava/skeemi/kaardi koostamine; tegelaste iseloomustamine; sõnavara töö; kahekõne lugemine;
- Vabalugemine ja raamatu tutvustamine; tekstiliikide eristamine; teemavaldkonnad (väärtused, kodu ja kool, omakultuur, mäng, keskkond, kodanikuühiskond, tehnoloogia).

Kirjutamine – õpitulemused

- kasutab õigeid tähekujusid ja -seoseid; kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti; vormistab vihiku/õpilaspäeviku korrektse paigutusega;
- valdab häälikkirja ja õpitud keelendite õigekirja (häälik, täht, häälikuühend, silp, sõna, lause);
- märgib õigesti täis- ja suluta kaashäälikute pikkuse; kirjutab õigesti asesõnu;
- märgib õigesti kaashäälikuühendi ja sulghääliku oma- ja tuntud võõrsõna alguses;
- märgib õigesti käänd- ja pöördsonalõppe; kasutab sõnastikku ja koostab loendeid tähestiku järgi;
- kasutab suurt algustähte (lause algus, nimed, õpitud kohanimed);
- piiritleb lause ja kasutab lõpumärke; kirjutab etteütlemise järgi 30–40 sõna;
- koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja; kirjutab loovtöid tugimaterjalide toel.

Kirjutamine – õppesisu ja -tegevus

- Suurte kirjatähtede õppimine; töö vormistamine; ärakiri; veaparandus;
- Etteütlemise järgi kirjutamine; tarbetekstid (kutse, õnnitus);
- Lause moodustamine, laiendamine ja sidumine; ümberjutustus; pilditäiendus (allkiri, tegelaskõne);
- Loovtööd (vabajutt, pildiseeria, küsimused, kava, fantaasialugu); loo alustus, sisu, lõpetus;
- Õigekiri: i ja j õigekiri (v.a võõrsõnad, tegijanimi); h alguses; sulghäälik; suur/väike algustäht;
- Silbitamise ja poolitamise alused; liitsõna; nimi-, omadus- ja tegusõna; ainsus/mitmus;
- Käänete lõpud (mitmuse nimetav, sse-, kaasaütlev, ilmaütlev); pöördelõpud –b, -vad; erandlikud ase- ja küsisõnad;
- Lausetüübid; koma loetelus ja sidesõnadega (et, sest, aga, kuid, vaid).

3. klass

Suuline keelekasutus – õpitulemused

- kuulab mõtestatult eakohast teksti ja toimib juhendi järgi;
- väljendab end selgelt; vastab sobivalt täislause ja lühivastusega;
- kirjeldab nähtut; avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
- annab küsimuste toel edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja etenduse sisu;
- jutustab loetust ja läbielatust; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnade ja küsimuste toel;
- kasutab sünonüüme ja antonüüme; esitab luuletust peast.

Suuline keelekasutus – õppesisu ja -tegevus

- Hääliku pikkuse eristamine; juhendi kuulamine ja täitmine;
- Etteloetu kuulamine; fakti ja fantaasia eristamine; mõistete leidmine; skeem;
- Dialoogi jälgimine; hinnangud tegelastele; hääldus ja intonatsioon; dramatiseering;
- Viisakusväljendid; teietamine/sinatamine; arutelu paaris ja rühmas; küsimused-vastused.

Lugemine – õpitulemused

- loeb häälega ja endamisi, mõistes teksti sisu; mõistab plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- töötab tekstiga juhiste alusel; vastab küsimustele loetu kohta;
- eristab väidet, küsimust, palvet, käsku ja keeldu; tunneb tekstiliike;
- on lugenud vähemalt 4–5 teost; teab tuntud eesti lastekirjanikke.

Lugemine – õppesisu ja -tegevus

- Lugemistehnika arendamine; raskete sõnade harjutamine; omalugemise hindamine;
- Jutustava, kirjeldava ja teabeteksti lugemine (teade, juhend, kutse, õnnitus, saatekava, sisukord);
- Tingmärgid, skeemid, kaardid ja tabelid; ennustamine; osadeks jaotamine; pealkirjastamine;
- Kava/skeemi/kaardi koostamine; tegelaste iseloomustamine; sõnavara töö;

- Kahekõne lugemine; emotsionaalne hinnang; trükistes orienteerumine; meediatekstiga tutvus.

Kirjutamine – õpitulemused

- kasutab õigeid tähekujusid ja -seoseid; kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust; vormistab korrektselt;
- valdab häälikkirja ja õigekirja (häälik, häälikuühend, silp, sõna, lause);
- märgib õigesti täis- ja kaashäälikute pikkuse, kaashäälikuühendid ja sulghääliku; asesõnade õigekiri;
- märgib õigesti käänd- ja pöördõnalõppe; teab tähestikku; kasutab sõnastikku;
- kasutab suurt algustähte nimedes ja kohanimedes; väike algustäht õppeainetes, kuudes, nädalapäevades ja ilmakaartes;
- piiritleb lause; kasutab lõpumärke; kirjutab etteütlemise järgi 20–30 sõna;
- koostab kutse, õnnitluse ja teate; kirjutab ümberjutustusi ja loovtöid tugivahendite toel.

Kirjutamine – õppesisu ja -tegevus

- Korrektsed tähekujud; ärakiri; veaparandus; etteütlemise järgi kirjutamine;
- Tarbetekstid: kutse, õnnitlus; lause moodustamine ja sidumine tekstiks;
- Ümberjutustuse kirjutamine; pilditäiendus; loovtöö (skeemi, kaardi või kava toel);
- Silbitamine ja poolitamine; liitsõna; sõnaliigid (nimi-, omadus-, tegusõna); ainsus/mitmus;
- Käänete lõpud; ajavormid (olevik, minevik); pöördelõpud ja da-tegevusnime õigekiri;
- Erandlike ase- ja küsisõnade õigekiri; lauseliigid; koma loetelus ja sidesõnadega.

II kooliaste – 4. klass

Eesmärgid – 4. klassi lõpetaja

- tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;
- teeb kuuldu ja loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- koostab õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning vormistab need korrektselt;
- suhtleb eesmärgipäraselt ja valib kontekstile vastava suhtluskanali; kuulab eesmärgistatult;
- tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- kasutab ÕSi ja interaktiivseid õigekeelsusallikaid.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpitulemused

- valib juhendamisel olukorrale vastava suhtluskanali;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust;
- lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- põhjendab oma seisukohta;
- teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte.

Õppesisu ja -tegevused

- Hääliku pikkuste eristamine; eesmärgistatud kuulamine; kuuldule hinnangu andmine;
- Oluliste mõistete ja seoste leidmine etteloetud tekstist; lühikokkuvõtte;
- Teabe rühmitamine skeemi/märksõnade abil; kriitiline kuulamine (fakt vs arvamus);
- Lavastuste, proosa- ja ainetekstide ümberjutustus; infoallikate usaldusväärsus;
- Keelekasutus eri olukordades; esitlused; vestlus; rolli- ja pantomiimimängud;
- Kõnes strateegiad (võrdlemine, kirjeldamine); küsimuste moodustamine (nt intervjuu).

Teksti vastuvõtt

Õpitulemused

- loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta; selgitab tähenduse;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidetega või oma sõnadega; koostab küsimusi;
- leiab teksti peamõtte; kirjeldab sündmuste toimumise aega ja kohta ning tegelasi;
- leiab tekstist vajalikku infot; tunneb tekstiliike;
- loeb läbi vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost; tutvustab loetut.

Õppesisu ja -tegevused

- Lugemiseks valmistumine; häälega ja hääleta lugemine; pausid, tempo, intonatsioon;
- Tööjuhendi, tarbe- ja õppetekstide lugemine; tekstide võrdlemine;
- Kujundlik keelekasutus; sisu ennustamine pealkirja, piltide ja märkmete põhjal;
- Eelteadmiste aktiveerimine (mida tean, mida tahan teada); süžee, koht, aeg, tegelased;
- Sündmuste järjekord; arutlemine teema üle; tegelaste motiivide analüüs; oma arvamus;
- Märkmepildid ja märksõnad; skeem/kaart; rollimäng ja dramatiseering;
- Luuletuse eripära; riimid; mõtestatud esitamine; trükistes orienteerumine; e-otsing.

Tekstiloom

Õpitulemused

- jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
- teeb tekstilähedasi ja kokkuvõtlikke ümberjutustusi kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel;
- kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja inimest;
- kirjutab käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;
- kirjutab loovtöid (sh ümberjutustusi) toetudes piltidele, pildiseeriatele, kava- või märksõnaskemile.

Õppesisu ja -tegevused

- Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline; aheljutustamine;
- Jutustamine ja kirjeldamine loetu/kuuldu põhjal; iseloomulike tunnuste esitus;

- Hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt; eesmärgistamine ja adressaadi arvestamine;
- Tekstiliigid: jutustus, kirjeldus, seletus, veenmiskiri; tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade);
- Ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamuskirje); kooliajalehe projekt;
- Protsesskirjutamine: ideede genereerimine, mustandi koostamine, toimetamine, avaldamine, tagasiside.

Õigekeelsus

Õpitulemused

- märgib õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid ning kaashäälikuühendeid;
- kirjutab sulghääliku oma- ja võõrsõnade algusesse õigesti;
- pöörab tegusõnu olevikus; moodustab ainsuse ja mitmuse, oleviku ja mineviku;
- poolitab sõnu (õpitud reeglite piires);
- kasutab õpitud keelendeid kõnes ja kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile ja adressaadile;
- kasutab suurt algustähte isiku- ja kohanimedes ning väikest algustähte õppeainetes, kuudes, nädalapäevades ja ilmakaartes;
- tunneb ära liitsõna; leiab ja parandab vead õpitud keelendite piires;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttava teksti (40–60 sõna, ~20 ortogrammi).

Õppesisu ja -tegevused

- Häälikuõpetus ja õigekiri: täis- ja kaashäälikud; suluga/suluta, helilised/helitud; võõrtähed;
- Kaashäälikuühendi õigekiri; g, b, d s-i kõrval; h, i ja j õigekiri (sh tegijanimi); gi- ja ki-liite tutvustus;
- Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades); võõrsõnade hääldus ja õigekiri; lühendid;
- Nimi ja nimetus; isiku- ja kohanimed vs ametinimetused ja üldnimed;
- Ärakiri tahvlilt; etteütlus (40–60 sõna); oma kirjavea leidmine;
- Sõnavara: sünonüümid, antonüümid; liitsõnamoodustus;
- Vormiõpetus: tegusõna ajad (olevik, lihtminevik), jaatav/eitav kõne, pööramine; nimi-, omadus-, ase- ja arvsõna; Rooma numbrid;
- Lauseõpetus: lihtlause, lauseliikmed (alused lihtsustatult), lõpumärgid; otsekõne ja saatelause.